

ปลูกใจเสือป่า

พระบรมราโชวาท

ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

บทที่ ๓

นายพลเอก เจ้าพระยารามราฆพ

ได้รับพระบรมราชานุญาต

ให้พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิง

ศพ

เสวกตรี พระยาประสารสุภักษ์

(วอน วรโภค)

ณ เมรุ วัดมกุฏกษัตริยาราม

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๓

895.915

ม113ปป

#129Δ

ปลูกใจเสือป่า

พระบรมราโชวาท

ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

บทที่ ๓

นายพลเอก เจ้าพระยามราธพ

ได้รับพระบรมราชานุญาต

ให้พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิง

ศพ

เสวกตรี พระยาประสารสุภักษ์

(วอน วรโกศ)

ณ เมรุ วัดมกุฏกษัตริยาราม

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๓

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์กรุงเทพบรรณาคาร ถนนเจริญกรุง สังกัดพระยาศรี พระนคร

ขุนวาทิตุรารักษ์ ผู้พิมพ์โฆษณา

พ.ศ. ๒๔๘๓

เลขหมู่

เลขทะเบียน

895.915

ว 113 นพ

005903

เสวกตรี พระยาประสารสุภักษ์
(วอน วรโกศ)

ชาติะ พ.ศ. ๒๔๐๔ มรณะ พ.ศ. ๒๔๗๗

ประวัติ

เสวกตรี พระยาประดาร์สุรภักษ์ นามเดิมชื่อวอน นามสกุล วรโกศ
 เป็นบุตร นายวัน นางแก้ว วรโกศ เกิดเมื่อ ๕๓๖ ตรงกับวันที่ ๙
 พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๐๔ ๑๕

ได้ถวายตัวเป็นมหาดเล็ก และรับตำแหน่งเป็นจางวางมหาดเล็ก
 ข้าราชการเดิม ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งยัง
 ดำรงตำแหน่งพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ ฯ

ต่อมาได้รับพระราชทานยศบรรดาศักดิ์กับนามสกุล คือ วันที่ ๑๖
 มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๕ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็นหลวงประดาร์
 สุรภักษ์ มียศเป็นรองเสวกเอก

วันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๖ ได้รับพระราชทาน นามสกุลว่า
 “วรโกศ” ซึ่งสืบเนื่องมาจาก พระจรัญโกศากร (สุมัง) (ผู้ว่าราชการ
 จังหวัดหลังสวน) ผู้เป็นปู่

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๙ ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์
 เป็น พระประดาร์สุรภักษ์

วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ ได้รับพระราชทานยศเป็น เสวกตรี

วันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์

เป็นพระยาประดาร์สุรภักษ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ได้รับพระราชทาน

๑. เหรียญรัชฎาภิเศก เงิน
๒. เหรียญประกาศยุโรป เงิน
๓. เหรียญบรมราชาภิเศก เงิน
๔. เหรียญราชรุจิ กาไหล่ทอง
๕. เหรียญรัตนภรณ์ ชั้นที่ ๔ ว.ป.ร.
๖. ตราจักรภรณ์มงกุฏ จ.ม.
๗. ตราจักรภรณ์ช้างเผือก จ.ช.
๘. เข็มชาหดวงเดิม
๙. เข็มอักษรพระนาม ม.ว. ชั้น ๓
๑๐. เข็มอักษรพระบรมนามาภิไธยย่อ ว.ป.ร. ชั้นที่ ๒

พระยาประจักษ์ศิลปาคม บัณฑิตเป็นโรคอัมพาต ถึงแก่กรรมเมื่อ
วันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๗ คำนวณอายุได้ ๗๓ ปี

คำนำ

ด้วยนายพันเอก พระยาราชวดีดधानุติษฐี ดัหายทริกของข้าพเจ้า ได้มาหาว่า จะได้จัดการขอพระราชทานเพลิงศพ เลื่องตรี พระยาประจักษ์ (วอน วรโภาค) ผู้บิดา และได้ขอพระบรมราชานุญาตจัดพิมพ์หนังสือ “ปลุกใจเสือป่า” บทที่ ๓ ซึ่งเป็นพระบรมราโชวาท ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงแต่งตั้งไว้เป็นครั้งแรก เมื่อวันอังคารที่ ๑๓ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๕๔ นับเป็นเวลาผ่านมาแล้ว ถึง ๒๕ ปี เพื่อเป็นของช่วยในงานศพครั้งนี้

ข้าพเจ้ามีความเห็นตลอดคดีด้วยอย่างยิ่ง เพราะพระบรมราโชวาทบทนี้ เป็นหนังสือที่ไม่ตาย ย่อมเป็นการถูกต้องอยู่ทุกกาลสมัย เป็นประโยชน์อยู่ทุกเวลา ยิ่งในสมัยประชาธิปไตย ยิ่งเหมาะสมมากขึ้นอีก ทั้งดังเกิดคุณ รัฐบาลบางบทบางตอน ก็ถูกต้องกันดี กับพระบรมราโชวาทนี้

ข้าพเจ้าจึงได้ขอรับภาระจากนายพันเอก พระยาราชวดีดधानุติษฐี จัดการพิมพ์พระบรมราโชวาทนี้เสียเอง ตลอดจนการขอพระบรมราชานุญาตและทุนพิมพ์ เพื่อเป็นการสนองคุณ ในวาระสุดท้ายของข้าพเจ้า ต่อพระยาประจักษ์ ซึ่งเป็นผู้มอบคุณแก่ข้าพเจ้ามา ตั้งแต่ ข้าพเจ้ามีอายุ ๑๓ ปี กล่าวคือเป็นผู้ดูแลให้ข้าพเจ้าไปโรงเรียนตามกำหนดเวลา ตลอดจนอาหารการกิน

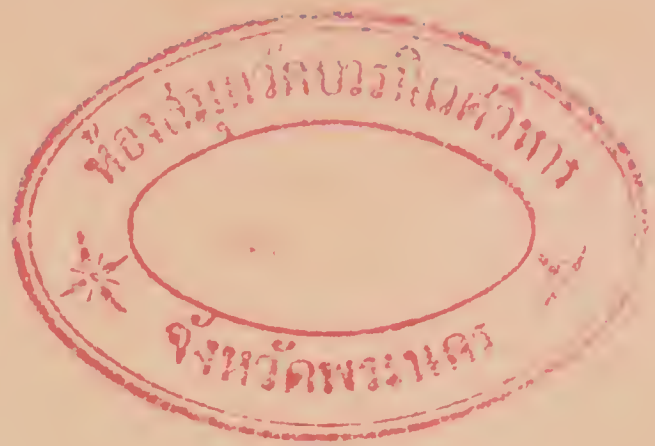
๖

หวังว่าท่านที่ได้รับหนังสือนี้ คงจะอนุโมทนาโดยทั่วกัน และขอ
ให้ผลสัมปทาทั้งนี้ จงดลบรรดาตให้วิญญาณ แห่ง เสวกตรี พระยา
ประจักษ์ศิลปาคม ประสพแต่สุขสันต์ในเบื้องปรภาพนั้นเทอญ.

นายพลเอก เจ้าพระยารามราฆพ

๑๘ ตุลาคม ๒๔๘๓

บ้านนรสิงห์ กรุงเทพฯ ฯ

ที่ ๑๗๑/๒๔๘๓

สำนักงานราชเลขา
นุการในพระองค์

๒๓ ตุลาคม ๒๔๘๓

เรื่อง ขอพระบรมราชานุญาตพิมพ์หนังสือพระราชนิพนธ์เรื่องปลุกใจ
เดื่อป่า บทที่ ๓

จาก ราชเลขาณุกการในพระองค์

กราบเรียน นายพลเอก เจ้าพระยามรราชพ

หนังสือลงวันที่ ๕ เดือนนี้ ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต
พิมพ์หนังสือพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
เรื่องปลุกใจเดื่อป่า บทที่ ๓ เพื่อแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ
พระยาประดาร์สุรภักษ์ นั้น ข้าพเจ้าได้นำความเด่นออกคณะผู้ดำไว้
ราชการแทนพระองค์ทราบแล้ว ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ลงมติอนุญาตให้พิมพ์ได้ตามที่ขอมา.

จึงขอกราบเรียนมาเพื่อทราบ.

(ลงนาม) นรินทรชัย

(ขุนนรินทรชัย)

บทที่ ๓

หน้าที่ประจำตัวคนทุกคน

(แต่งครั้งแรกเมื่อวันอังคารที่ ๑๓ มิถุนายน ร.ศ. ๑๓๐)

ในครั้งก่อนข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้ว ว่าชนชอว่าคนไทยด้วยกัน
แล้ว ควรต้องถือว่าเป็นพวกเดียวกันทั้งนั้น ไม่ควรจะถือว่าผู้นั้นเป็น
พวกเขา ผู้นั้นเป็นพวกเรา เมื่อจะถือว่าคนไทยเป็นพวกเดียวกันเช่นนั้น
แล้ว ก็ควรต้องประพฤติให้สมกับการที่ชอเช่นนั้น ชรรวมคนทั้งเป็น
พวกเดียวกันแล้ว ต้องคิดอ่านทำการงานให้บังเกิดประโยชน์แก่กันและ
กันให้มากที่สุดที่จะพึงกระทำไปได้ ต้องต่างคนต่างช่วยกันและกัน อุด
หนุนเจือจรรกันและกัน จึงจะเรียกว่าชอกันจริง เป็นพวกเดียวกันจริง

ในชั้นต้น เมื่อแรกๆ คนไทยเราจะก่อร่างสร้างตัวชนนทุก ๆ คน
ย่อมจะนับว่าตนเป็นพวกเดียวกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ตายด้วยกันเป็น
ด้วยกัน จะคิดการสิ่งไรก็ร่วมใจซึ่งเป็นการจำเป็นโดยแท้ เพราะศัตรูอยู่
รอบข้าง ต้องเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จึงจะป้องกันคนไว้ได้ คนไทยทุก
คนในโบราณสมัยนั้นได้รู้สึกอยู่ว่า ทุก ๆ คนมีหน้าที่ ๆ จะต้องกระทำเพื่อ
ต่อสู้ศัตรูป้องกันรักษาคนในเวดาสังคราม ส่วนในเวดาสังคับคึกกว้างสัง
ครามก็มิได้ลืมประโยชน์ของคน ยังคงต้องกระทำหน้าที่ต่อคนอยู่เสมอ
ต้องต่างคนต่างช่วยกันทำนุบำรุงคน และช่วยกันชแข็งปลุกใจลูกหลาน

ให้กระทำหน้าที่ของคนๆ เพื่อประโยชน์แห่งคน ถ้าได้คงเป็นเช่นนั้นตลอด
มาเมืองไทยเราก็จะได้เจริญรุ่งเรืองยิ่งกว่าเดิวนั่นเป็นอันมาก ก็ทำไมได้
เป็นมาตลอดอย่างเช่นที่กล่าวมาเดิวนั้นเพราะเหตุใด ข้าพเจ้าจะขอ
อธิบายตามอัธยาศัยของข้าพเจ้าต่อไป

ข้าพเจ้าได้อธิบายมาแล้วในบทที่ ๒ ลักษณะปกครองเมืองไทย
เราเป็นมาตามแบบปกครองกรุงรัตนโกสินทร์ ไม่ได้เคยใช้วิธีอื่น
เลย ที่สุดจนการมีเดชดังกิดขึ้นนั้น ก็ประสงค์ให้เป็นความดี
แก่การเกณฑ์กองทัพ คือผู้ชายทุกๆ คนต้องสังกัดอยู่ในกรมใดกรม
๑ เพื่อเวลาที่มีสงครามเมื่อใด ก็จะได้เกณฑ์เป็นหมู่เป็นกอง
ไปทีเดียว ใครที่ใดเคยเป็นนายควบคุมอยู่ในเวลาดังบังคับ ก็คงเป็น
ผู้ควบคุมในเวลาดังบังคับ นับว่าเป็นทางที่ดีคือลูกของรักนายกองของตน
ทุกคน เป็นอันดีทางที่จะยุ่งเหยิงในด้นพดจาดังเดี๋ยวนี้เข้าใจกันนั้น
ได้ทาง ๑ ลักษณะควบคุมเดิสดังกิด ในเมื่อสมัยที่มีการรบอยู่เมืองๆ
นั้น ก็เป็นหนทางที่ดีดี และไม่เป็นที่เดือดร้อนอันใด แต่ต่อๆ มา
การรบพุ่งซึ่งไซยมีห่างๆ เข้า ผู้คนคงมีฐานะเป็นหลักฐานดังเดิมา
จน ก็เริ่มจับทำการเพาะปลูกและหาเลี้ยงชีพโดยวิธีต่างๆ ตามแต่ตนจะ
ถนัดและสามารถทำได้ ฝ่ายการปกครองก็ต้องการทรัพย์และพัสดุที่จะ
ใช้สอยเพื่อบำรุงคน และบ้านเมืองให้รุ่งเรืองขึ้นเป็นลำดับ โดยความ
ประสงค์ทรัพย์และพัสดุนั้นๆ จึงจัดการผ่อนผันให้ผู้ที่สมควรครอบครอง
เรือน คือพลเรือน ได้มีโอกาสพ้นจากการเกณฑ์มาประจำหรือมาเข้า
เวรเป็นพลรบ คงมีไว้แต่ชายฉกรรจ์หรือหนุ่ม คือทหาร ประจำอยู่

สำหรับการปราบปรามคนร้ายที่กระทำการปล้นสดมภ์เข้มแข็งประชาชน
ผู้ที่เป็นพลเรือนเป็นมิตรครอบครัว และมีหลักฐานมั่นคงแล้ว และได้
ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพอยู่นั้น ก็ขอเสนอให้ได้ทำมาหาเลี้ยงชีพตาม
สบาย แต่เพราะยังคงเป็นส่วน ๑ แห่งคน จึงต้องให้ช่วยบำรุงคน
ในทางส่งด้วยค่าอากรต่าง ๆ มาเข้ากองกลาง นับว่าเป็นอันได้กระทำ
หน้าที่แห่งพลเมืองส่วน ๑ คือออกทรัพย์หรือพศัตถ์ก่าดังกาย ฝ่ายคน
หนุ่มยังไม่เข้าเรือน ยังมีได้มีโอกาสละลยมลมบศพศัตถ์อย่างใด ก็
คงให้ช้อกก่าดังกายแทนทรัพย์หรือพศัตถ์ นับว่าเป็นอันกระทำหน้าที่แห่ง
พลเมืองส่วน ๑ เหมือนกัน เพราะฉะนั้นจึงได้เห็นได้ว่าคนไทยทุก ๆ
คน ย่อมจะต้องมีหน้าที่ประจำตนที่จะพึงต้องทำเพื่อประโยชน์ของชาติ
บ้านเมือง นับว่าความคิดเดิมที่ได้อุดหนุนนั้น โดยความมุ่งหมาย
อันดี และเป็นการสมควรอย่างยิ่ง

ก็เหตุใดเล่าการจึงมาเสื่อมถอยหรือผิดเพี้ยนไปจากความคิดเดิม
ถ้าเหตุเบืองต้นก็อคความจำเริญแห่งคนนั้นเอง ในชั้นต้นคนยังยอม
อยู่ ก้มทางทศอนจะรังแกไต่มาอยู่ จึงต้องดแลบังคับบัญชาว่ากล่าว
กันอย่างกวัดจัน จะปล่อยแผนกใดให้หะหลวมไม่ได้เลย เมื่อรักษา
ตัวคอยกตงมน้อยได้ ความมั่นคงของคนนั้นเองทำให้คนมีความ
จำเริญรุ่งเรืองขึ้นโดยเร็วพลัน ผู้คนทวชนเป็นลำดับ ทงเกิดขึ้นใน
คนนั้นเอง ทงมีคนจรมมาพึ่งพาอาศัยหาร่มเย็นคนยังจำเริญขึ้น ยิ่งเติบโต
ขึ้น ก็ยิ่งมกาดังมากขึ้นเป็นลำดับ คนอื่น ๆ ก็ออกจะยำเกรงขึ้น
การถกรังแกเช่นที่เคยมีมาแต่แรก ๆ ก็น้อยลง ห่างไปเป็นลำดับ จึงทำ

ให้บังเกิดสาเหตุที่ ๒ คือคนเรามัวเวลาว่างรบมากจน มีเวลาทำมาหา
 กินมากจน มุขนายผู้ควบคุมกรมและกองกอนุญาตให้ลูกกองของตน
 ทมเยาเรือนและมหาดฐานให้ไปทำมาหากินตามภูมิอาณา ต่อเมื่อใด
 มศกสงครามจึงจะเรียกกระดมเข้าประจำกองรบพวกนั้น แต่ผู้ทมิได้ประ
 กอบการทำมาหาเลี้ยงชีพกคงเกณฑ์ให้อยู่ประจำเป็นพลรบ ผู้ที่ปล่อย
 ไปทำมาหากินนั้น ตามที่ใดกล่าวมาแล้ว ต้องส่งด้วยสำอากรตาม
 แต่จะกะเกณฑ์เป็นส่วนของตนคน ถ้าใครส่งด้วยไม่ได้ก็ต้องให้ออก
 ก่าดงกายแทน คือต้องเข้ามาอยู่ประจำหรือเข้าเวรเป็นพลรบ คนเหล่านี้
 โดยมากคงเป็นคนหนุ่ม คือทหาร ทหารย่อมเป็นผู้มีกำลังบริบูรณ์อยู่
 เพราะฉะนั้นเมื่อไม่มีการรบ จะให้อยู่เปล่าๆ ก็เปลืองเชาสุก จึงใช้
 ให้ทำการงานซึ่งต้องการกำลังกายมากกว่ากำลังทรัพย์หรือพศ์ศ ทหาร
 จึงมาเกิดเป็นบ่าวของผู้ควบคุมชน จึงทำให้บังเกิดสาเหตุที่ ๓ คือคน
 ไทยเรามันนิสัยไม่ชอบเป็นบ่าว จึงคิดหาทางที่จะหลุดเลยมิให้ต้องทำ
 การอย่างบ่าว ถือว่าให้ชวนชวาทหารหรือพศ์ศมาเลี้ยงเป็นด้วย เพื่อ
 จะได้หลุดพ้นไปจากการเป็นบ่าว หรือถ้าไม่มีทรัพย์และพศ์ศก็หาตัวผู้
 มารับใช้แทนตน ผู้ทมิบุตรก็จัดให้บุตรเข้ารับการแทน เพราะบุตร
 เป็นหนุ่มและยังไม่มีครอบครัว ยังไม่มีห่วงใย ยังมีได้ลงมือทำมาหา
 กิน ถึงแม้จะต้องถูกเกณฑ์ไปประจำอยู่กับมุขนายกไม่ได้ประโยชน์อัน
 ใด ทั้งเป็นทางที่ผูกฝนคนหนุ่มให้รู้จักอยู่ในบังคับบัญชา และให้ได้
 กระทำการซึ่งสมควรเป็นหน้าทคนหนุ่ม นับว่าเป็นการถูกต้องโดยแล้ว
 เกือบจะถึงเป็นรอยเต็มอก แต่คราวมาถึงสาเหตุที่ ๔ คือการศกสงคราม

มากชน มการทจะตองรบห่างเข้า คนมเวดาหาความลัษมากเข้า ผู้
 ๑๙ ทเบนมลนายมหนาทควบคมพด จังเกิดคดไชอานาจดำหรับตำแหน่ง
 ๒๑ หนาทของตนนเพอประโยชน์ของตน ไชคนที่ล้งกตอยู่ในกรมกองของ
 ๒๒ ตนให้กระทำการงานให้ตนบ้าง บังคับให้ล้งด้วยดำอากรเป็นทรวัย
 ๒๓ และพิศดแทนมารบไชบ้าง ยังมีความลัษมากชนกยงประล้งคความ
 ๒๔ คัชทวชนเป็นลำดับ การหาทรวัยและพิศดจะหาได้ โดยอาการใดเป็น
 ๒๕ อย่างละดวง กับบคนเอาทางนั้น ในตอนนั้นข้าพเจ้าจะเล่าไม่ไดคเทาท
 ๒๖ ล่นทร ภา ได้แต่งไว้ อยู่ในหนังสือมดบทบรรพกิจ เรื่องพระไชยดิริยา
 ๒๗ ซึ่งบางททานทงหลายจะได้อ่านแล้ว แต่จะมีไคเพ่งเล็งคความให้ลึกซึ้ง
 ๒๘ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขออนุญาตนำมาว่าให้ฟังในทน

๑๑. ๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

พา ๐ หาได้ใครหาเอา ไฟฟ้าเคঁร่าเปเล่อร่า ผู้ทมิอาญา ได้ตัด่าไม่
ปราณี่ ๆ ”

ข้าพเจ้าต้องขออภัยในการที่มาท่องเที่ยว กลอน มดบท เล้ยยดยาวเช่นนั้น
แต่ข้าพเจ้าเห็นว่ากลอนตอนนั้น เป็นเหมือนหนึ่งรูปภาพที่นายช่างได้เขียน
ขึ้นโดยใช้เส้นน้อยเส้นที่สุด แต่เป็นรูปภาพที่เขียนจากของจริง เพราะ
ฉะนั้นถ้าจะดูแต่เส้น ๆ คงแลเห็นแต่เส้นที่ชัด ๆ ไร้องล้ามเส้นเกือบจะไม่
เป็นรูปเป็นร่างอะไร ต่อเมื่อพิจารณาเขาแล้วจึงจะแลเห็นได้ว่ารูปภาพนั้น
ก็เกิดความจริงเพียงไร บทกลอนนั้นเป็นเหมือนหนึ่งเล่าตำนานของชาติ
ไทยเรา นับจาเดิมตงแต่เมื่อใดตงขึ้นเป็นบกแผ่นแผ่นหนาแล้ว มีเวลาที
ดงบศกมากกว่ำมศกต่างคนต่างหาความดีและคิดถึงตัวของตัวมากจน
ทุกทีใครมีอำนาจวาศนามาก ๆ ก็ใช้อำนาจไ้กาถึงผู้คนทงกตเพื่อบำรุง
ความศขของตน และใครเล่าจะมีโอกาสทำเช่นนั้นได้ดีกว่าเจ้าหมื่นนาย
กองทมิหนาทปกครองควบคุมกองรบ พวกมุนนายเหต่านกเริ่มกตชคน
ในบังคับของตนหนักเข้า จนคนระอาทนอยู่ไม่ไหว ต้องขอความรำคาญ
จะเรียกเอาทรัพย์หรือพัศค้อย่างใด ๆ ก็ตามใจทงต้น ขอเด้อย่างเดียว
แต่อย่าให้ต้องเข้าไปประจำหรือเข้าเวรเป็นพลรบเท่านั้น ขอนและเป็น
ขอทททำให้คนไม่ด่มครเป็นทหาร ขอนเป็นขอทททำให้คนพากันกลัวเป็น
ทหาร ขอนเป็นขอททให้นามของทหารกลายเป็นนามเรียกบุคคลที่
เลวทราม คือคนไม่มีหลักฐานต้นคิดต้นทางที่จะตนให้หลุดแล้ว จึงต้อง
คงประจำอยู่ในหมู่ทหาร

พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงได้ทรงหยั่งด้วยพระปรีชาญาณ
ทอดพระเนตรเห็นความจริงโดยทองแท้แล้ว ทอดพระเนตรเห็นเป็นแน่
ชัดอยู่แล้ว ว่าเมืองไทยเราจำเป็นต้องจัดใหม่กำลังทหารไว้เพื่อบอกกันมิ
ให้ศัตรูมาย่ำยี แต่ถึงแม้ว่าจะคิดจัดการฝึกหัดทหารให้ถูกต้องตามแบบ
ที่โลกนิยมกันแล้วดีสักเพียงใดก็ตาม ถ้าคนไทยเรายังมีความรังเกียจ
ในการเป็นทหารอยู่แล้ว ก็คงจะจัดให้กองทัพจำเรียมรุ่งเรืองขึ้น โดยรวดเร็ว
ไม่ได้ วิชาจะตัดความรังเกียจอันนี้ให้สูญหายไป ก็ได้แต่ตัดราก
เงาที่บังเกิดแห่งความรังเกียจอันนั้นให้หมดไป จึงได้ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้เลิกวิชาควบคุมคนเป็นหมู่เป็นกองตามธรรมเนียมเด
สมัยถึงกตินั้นเสีย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติ
ลักษณะเกณฑ์ทหารขึ้นแทน พระราชบัญญัติอันนี้ ถ้าแต่เดิม ๆ ก็ดู
เหมือนหนังสือเป็นของใหม่ แต่ที่แทนควรนับว่าเป็นอันกลับเข้าหารอย
เดิม ดังข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๒ และขอความที่กล่าวมาแล้ว
ในบทหน้าจะทำให้ได้เห็นถนัดยิ่งขึ้นอีกชั้น ๑

ข้อสำคัญที่สุดซึ่งคนไทยไม่ควรจะลืมเสียเลย คือคนไทยทุก ๆ
คนต้องกระทำหน้าที่ของตนตามบทบัญญัติและชนกของเราทั้งหลายได้
กระทำมาแล้วก่อนเรา ทุก ๆ คนต้องเตรียมตัวพร้อมและต้องกระทำตน
ให้เป็นผู้สามารถจะต่อสู้ศัตรูที่จะมาย่ำยีชาติเรา ต้องเป็นผู้สามารถบ
กนรักษาบ้านเกิดเมืองนอนของตน ผู้ใดเป็นคนฉกรรจ์เป็นคนหนุ่มก็ควร
จะตั้งใจกระทำหน้าที่ซึ่งควรคนหนุ่มจะกระทำ คือหน้าที่ทหาร ไม่ควร
รังเกียจในการที่จะรับราชการเป็นทหาร ควรรู้สึกและเข้าใจเสียว่า

การที่เป็นทหารนั้นไม่ใช่เป็นอะไรที่เลวทรามต่ำช้า ไม่เป็นที่น่าอายอัน
 ใดเลย สิ่งที่ควรอายคือความประพฤติชั่วที่เลวทราม การที่จะอยู่
 เฉยๆ กินๆ นอนๆ และเที่ยวเตร่เถลไถลนั้นแต่เป็นสิ่งที่ดีที่ควรอาย คน
 ที่อยู่เปล่าๆ ไม่ทำประโยชน์ให้แก่ชาติ หรือบ้านเมืองอันเป็นที่เกิด และที่
 อาศัยของตพนั้น แต่เป็นผู้ที่ควรอาย คนที่มได้เตรียมตัวไว้ให้พร้อม
 ที่จะป้องกันรักษาบ้านเกิดเมืองนอนของตพนั้นแต่เป็นผู้ที่ควรอาย คนเรา
 ในสมัยนี้พอใจจะพูดอยู่ว่า ตนดีกว่าคนไทยเก่า ๆ ไม่ใช่หรือ ก็คนไทย
 เก่า ๆ เขามีหน้าที่กระทำเพื่อประโยชน์ของชาติบ้านเมืองทุกคน คนไทย
 ชนใหม่จะไม่ล้มเลิกทำหน้าที่เช่นนั้นบ้างจะว่าตนดีกว่าเขาอย่างไร ข้อเสีย
 ของคนไทยชนใหม่นี้ มีอยู่ที่สำคัญ คือ สิ่งใดที่เป็นของเก่า จะทิ้งเสียให้
 หหมด แต่ของใหม่ก็ไม่มีมาแทน ไตยนี้ฝรั่งเขาพูดอะไร ไตยนี้แล้ว ๆ
 พงไม่ได้ศัพท์ก็จับเอามากระเดียด เขาพูดก็พูดไปบางอย่างนั่นเอง การที่
 ประพฤติตนตามอย่างฝรั่งนั้น ถ้าประพฤติดังในทางที่ดีก็ไม่ผิดแต่
 นี้เลือกประพฤติดังเฉพาะในทางที่จะสะดวกแก่ตนอย่างเดียว ที่จะไม่
 สะดวกก็ไม่เก็บมาประพฤติดังบ้าง ฝรั่งเขารักชาติบ้านเมืองของเขา
 ทำไมเราไม่รักบ้าง วังไปรัก ไปนิยมชาติอื่นภาษาอื่น ของเขาทำไม
 ชาติของเราเองเลวทรามอย่างไร จึงรักไม่ได้ ขอให้เชื่อ ข้าพเจ้าเกิด
 ข้าพเจ้าได้ไปศึกษาอยู่ในประเทศยุโรปเกือบ ๑๐ ปี ข้าพเจ้าคงจะต้อง
 ได้สังเกตได้รู้จักอริยาไศรยและความคิดของชาวยุโรปบ้าง เพราะฉะนั้น
 ข้าพเจ้าจะกล่าวได้ โดยความเชื่อมั่นว่า คนไทยที่ไม่รู้จักรักชาติของตน
 เอง อย่าเผดไปว่าชาวยุโรปเขาจะนับถือ มีแต่เขาจะดูถูกเท่านั้น

การที่จะแสดงให้ปรากฏว่ารักชาติมากกว่ารักตน มุ่งประโยชน์
 ของชาติยิ่งกว่าของตนนั้น กมอยทเป็นทางดีที่สุดคือ ผู้ใดมีหน้าที่
 อย่างไร ควรตั้งใจกระทำหน้าที่ของตนไปให้ดีที่สุดเท่าสามารถจะกระทำได้
 ผู้ที่เป็นข้าราชการมีหน้าที่อย่างใด ควรตั้งใจกระทำหน้าที่ของตนโดยซื่อ
 สัตย์สุจริตสม่ำเสมอ ไม่ควรทำแต่เฉพาะต่อหน้าทนาย หรือต่อหน้า
 ผู้ใหญ่ ต่อหน้าทำอย่างไร ดับหลังก็ทำอย่างนั้น แต่มิใช่ว่าจะจำกัด
 เฉพาะผู้ที่เป็นข้าราชการเท่านั้น จงจะมีหน้าที่ควรกระทำ สำหรับแผ่นดิน
 เกิดมาเป็นคนต้องมีหน้าที่กระทำสำหรับแผ่นดินและชาติทุกคน ไม่มีเวลา
 ที่จะว่างเว้นหน้าที่ของตนเลย ตงแต่แต่เพียงแต่ตลอดจนจนตาย และจะเป็น
 ผู้ชาย หรือผู้หญิงก็จะมีหน้าที่ประจำสำหรับตัวทุกคน ทุก ๆ คนมีหน้าที่
 หนึ่งควรจะทำเพื่อประโยชน์แห่งชาติบ้านเมือง แต่หากจะยังมีใครผู้
 ให้ได้เห็นจึงมีผู้รักกันน้อยนัก ประหนึ่งเห็นผมบังภษาอยู่เท่านั้น
 ในชั้นต้น เมื่อยังเป็นเด็กมีหน้าที่ศึกษาเล่าเรียนศิลปวิทยาต่าง ๆ
 เพื่อจะได้สะสมความรู้ให้แน่นไว้มากพอประกอบการทำงานหาเลี้ยงชีพ และ
 จะได้ไม่เป็นคนเฒ่าอยู่เปลืองที่แผ่นดิน เปลืองข้าวสุก เมื่อคนมีความรู้
 ก็คงจะสามารถประกอบการทำงานได้โดยถูกต้องดีกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้ เมื่อ
 การงานทำดีก็จะมั่งคั่งงอกงาม อันจะเป็นประโยชน์แก่ตนทางตรง และ
 เป็นประโยชน์แก่ชาติทางอ้อม เพราะคน ๆ ๑ ก็คือส่วน ๑ แห่งชาติ
 ถ้าส่วนแห่งชาติใด จำเริญรุ่งเรืองโดยมาก ชาตินั้นก็คงจะจำเริญ
 รุ่งเรืองมากจนจนเห็นได้ว่า การเล่าเรียนเป็นหน้าที่ของเด็กทุกคน ไม่ว่า
 ชายหรือหญิง จะต้องพึงกระทำเพื่อประโยชน์แห่งตนเอง และประโยชน์
 แห่งชาติด้วย เป็น ๒ สถาน

ครนเมอมอายมากชนแหว ถาเบन्हึงกมหนาทผกฝนตนใหม่
 ความสามารถเป็นแม่เยาแม่เรือนได้ดะตองช่วยมารดาทำงานใน
 บ้าน ोनเป็นกิจของผุหึงจะควรกระทำ ฝ่ายชายทเป็นหนุ่มชนแหว
 เป็นชายฉกรรจ์ชนแหว มีกำลังพอที่จะบองกนชาติบ้านเมืองของตน
 ได้แหว กมหนาททาการตามทควรแก่ชายหนุ่ม ควรทำหนาทให้ดมนาม
 คอเป็นทหาร มหนาทผกหัดไวใหม่ความรู้และสามารถพอดมควรที่จะ
 ต่อสู้ศัทรได้ในเวลาทมีศึกมาติดเมือง ในระหว่างเวลาทกำลังผกหัดให้
 ความชำนาญในเพลงอาวุธและยุทธวิธีชน กตองรับหนาทเป็นผ
 ปราบปรามคนพาดทจจรรตททารายชมhengประชาชนให้ได้ความเดือดร้อน
 ทำมาหากินไม่สะดวกเพราะคนพาดชน ถาแมว่าไมมีผใดเป็นหนาทคอย
 ปราบปรามคนพาดอยู่แหว จะหาความศุขสำราญทไหนมาได้ไ้ คน
 ทุกคนจะมีตองมวแต่นงคอยระวังบองกนรักษาทรัพย์สมบัติพค้ดของตน
 เองอยู่ทุกคนหรือ ถาตองทำเช่นนั้นน้อยเด้มจะหาเวลาทไหนมาประกอบ
 การทำมาหาเลี้ยงชีพอกไ้ เมื่อการเป็นอยู่เช่นนั้นแหว จังจาเป็นตอง
 แบ่งให้คนเหดำ ๑ เป็นผมหนาทบองกนรักษาทรัพย์สมบัติพค้ดของประ
 ชาชนทวไป ก็ไ้ใครไ้จะควรได้รับมอบหนาทอนน ก็คอคนหนุ่ม
 เพราะประการ ๑ มีกำลังบริบูรณ์อยู่ ประการ ๑ ยังมีไ้ใครครอบครว
 หรือเยาเรือนทจะตองปกครอง จังเป็นอนยังไม่มีหวง อีกประการ ๑
 ยังมีไ้ตองทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นบกแผ่น หรือถาหากจะมีบางกนอยส์วน
 เหตุฉะนจึงมีกาหนดเกณฑ์คนหนุ่มเข้ารับราชการในกองทัพบก กอง
 ทพเรือ กองตระเวร และกองตำรวจภูธร การเข้ารับราชการในแผนก

เหล่านับว่าเป็นหน้าทอนชายหนุ่มควรจะทำ เพื่อประโยชน์ตน คือ
 จะได้รับความฝึกฝนให้เป็นนักรบ ให้เป็นผู้สามารถป้องกันชาติของตน
 ได้ สถาน ๑ เพื่อประโยชน์แก่คน คือเพื่อนบ้านจะได้ไม่ต้องมัว
 เป็นห่วงระวังกว่ทรพยัสมบัตินให้เป็นอันตรายไปด้วยโจรภัย ก็เหมือนหนึ่ง
 สมณาคณผู้ใหญ่ได้ทูลทูลนอมเตยงคุณมาด้วยความดีเนหา ให้พอได้
 มีโอกาสนอนตาหลับบ้าง ดังสถาน ๑ เพื่อประโยชน์แก่ชาติ คือถ้า
 แม้มศึกมาติด ก็จะได้มีผู้สามารถต่อสู้ศัตรูได้โดยเข้มแข็ง หรืออย่าง
 น้อยก็จะพอช่วยทำให้คนองเกรงใจ ไม่มาชมเหงชาติเราได้ง่าย ๆ
 ดังนอกสถาน ๑

ครั้นเมื่อพนก้าหนดทริบราชการบ่ระจำอย่างทหารแล้ว ออกไป
 เป็นพลเรือน กรมหน้าทตงตามาหาเตยงชพให้เป็นหลักฐานเพื่อจะได้
 เป็นผู้ครองเรือนให้สมนามที่ว่า “พลเรือน” ขอจงอย่าได้ลืมเตย
 ว่า พลเรือนต้องมีเรือน ต้องมีที่อยู่โดยมั่นคงเป็นหลักฐาน ต้อง
 มีทางได้มาให้พอกับทางเตย ต้องเป็นผู้สามารถช่วยบำรุงชาติบำรุง
 คนด้วยทรพยัสันทหามาได้โดยนำพกนาแรง ผู้ทมครอบครวกมหน้าท
 ปกครองครอบครวของตนมิให้ประพฤตผิดทำนองคลองธรรม ต้อง
 ตั้งสอนบุตรและผู้น้อยที่อยู่ในความปกครองของตนให้เดินไปสู่ทางที่ด
 ทชอบ ต้องคอยหมั่นตักเตือนให้กระทำการตามหน้าที่ซึ่งสมควรแก่อายุ
 คอบตรทยงเยาวบดามารตามหน้าที่จตการให้ได้รับความคักษาตามสม
 ควรแก่กำลังและโอกาสดม ถ้าบุตรมีร่างกายบริบูรณ์อยู่ควรตั้งตัวไป
 เข้าโรงเรียน เพื่อจะได้มีโอกาสคบค้าสมาคมกับเด็กอน ๆ ที่มีอายุ

เด่มอกัน ควรเริ่มเพาะปลูกความร่ำรวยในการเป็นนักรบ และตั้งด่อน
 ให้มีความรู้ถึงกถึงชาติ ศาสนา ให้ความรู้ถึงอยู่ในดินแดนตั้ง
 แต่ยังเยาว์ เมื่อมายุสมควรที่จะทำหน้าที่อย่างชายหนุ่ม คือเป็นทหาร
 ได้แล้ว ก็ควรฝึกสอนให้ให้เห็นประโยชน์และความจำเป็น อย่า
 ให้โอกาสให้หัดเลี้ยงหน้าทของชายหนุ่ม ผู้ใหญ่ทั้งชายและหญิง ที่
 เป็นบิดาและมารดา หรือที่เป็นผู้ใหญ่ในวงศ์ตระกูลและครอบครัวต้องรู้
 ถึงเป็นหน้าที่ของตนอย่าง ๑ ที่จะให้บุตรหลานผู้ชายของตนเป็นทหาร
 ถึงแม้ว่าการที่บุตรหรือหลานจะไปเป็นทหารนั้น จะเป็นเครื่องทำให้รู้
 ถึงค่าโดยว่าเหลวในส่วนตัวบ้าง ก็ควรจะคิดเสียว่า ตนเป็นผู้ใหญ่จะ
 ต้องคิดถึงประโยชน์ของเด็ก และประโยชน์ของชาติมากกว่าความศุข
 ความสำราญในส่วนตนเอง บุตรเราหลานเรามีใช้จะล้มหายตายจาก
 กันไปเมื่อไร เขาจะไปกระทำการตามหน้าที่ของชายหนุ่ม เขาจะไปฝึก
 หัดไว้ให้มีความชำนาญพอที่จะป้องกันพระเจ้าแผ่นดิน และชาติ
 ศาสนา จะมาเกียจกันโงมให้เขาได้มีโอกาสกระทำหน้าที่ของผู้ชายเช่น
 นั้น ไม่ควรเลย ถ้าผู้ใดเกียจกันลูกชายไว้ก็เท่ากับไม่รักลูกของตน
 หรือรักในทางผิด รักเช่นนั้นเป็นเครื่องให้ลูกเสียคน ขรรคมดาคนถามการ
 งานกระทำอยู่เต็มมือแล้วก็จะประพฤติดนเรียบร้อยอยู่ ถ้าไม่มีการ
 การทำ อยู่เปล่า ๆ ก็คิดแต่ทางที่จะเที่ยวจะเล่นให้สนุกสนานเพลิดเพลิน
 ยังเป็นคนหนุ่มก็จะเป็นไปเช่นนั้นเร็ว เพราะเป็นธรรมดาคนหนุ่มมี
 กำลังอยู่เต็มตัว ถ้าไม่หา การงานให้กระทำเพื่อใช้ กำลัง เสีย แล้ว
 กำลังที่เหลือเปล่าอยู่ตนเอง ทำให้อยากเที่ยวอยากเกะกะต่าง ๆ คนที่เป็น

พาดเกล่มะเหรง ถ้าแม่สืบประวัติคงจะได้ความว่าเป็นเพราะบิดา
 มารดาหรือผู้ปกครองตามใจมาแต่เมื่อยังเด็กหรือเมื่อแรกรุ่น ดังนแทบ
 ทุกคน กำลังที่เกิดขึ้นในตัวผู้ชายที่รุ่นนั้น โดยมากมักชักนำไปพอใจ
 ไปในทางใช้กำลังนั่นเอง เพราะฉะนั้นเบนหน้าทของผู้นี้ใหญ่ที่จะชักจูง
 ใจของชายหนุ่มให้นิยมในทางทหาร ซึ่งเบนหน้าทจนจำเป็นต้องใช้
 กำลังจริง ๆ เด็กชายเอียง ๆ ไปข้างอยากเป็นทหารอยู่แล้วแทบทุกคน
 เพราะฉะนั้นไม่เป็นการลำบากยากเย็นอันใดในการที่จะชักจูงปลุกใจให้
 นิยมในการเป็นนักรบ

คนไทยทั้งชายและหญิงไม่ควรจะลืมเลย ว่าชาติเรากำลังขึ้นได้
 เพราะผู้ที่เบ็นชนกของเราทั้งหลายมีใจเป็นอย่างที่ข้าพเจ้าเรียกว่า “ใจ
 เดือดป่า” เราผู้เป็นบุตรเบ็นหลานก็ควรจะพยายามทำใจเราเป็นเดือป่า
 เหมือนกัน และเดือป่าไม่มเดียวที่จะละทิ้งหน้าทของตน เราทก ๆ คน
 ควรจะเข้าใจและจำความชอบฝังไว้ในดวงจิตตรของเราแต่เท่านี้ก็ยังไม
 พอ เรายังมีหน้าทต่อไปอีก คือมีหน้าทฝึกสอนบุตรหลานของเราให้
 มีใจเป็นอย่างเดือป่าทกคน ตัวของเราเองทก ๆ คนจึงจะมีความดี
 จงจะนอนตาหลับ ถ้าลูกเราหลานเรามีใจซอตรง รู้จักความภักดีต่อ
 พระเจ้าแผ่นดิน รู้รักภักชาติและบ้านเกิดเมืองนอนของตน รู้จักเคารพนับ
 ถูและเลื่อมใสในพระศาสนา เราก็จะไม่ต้องร้อนใจต่อไป เพราะจะ
 เป็นทไวเหนือเชื่อใจมอบให้เป็นผู้รักษาความเป็นไทยของชาติไว้ได้ เพราะ
 ฉะนั้นเบนหน้าทสำคัญอัน ๑ ซึ่งข้าพเจ้าขอตักเตือนเดือป่าทกคนและ
 ขอให้ช่วยกันพูดให้เข้าหคนไทยทกคนทั้งชายและหญิง อย่าให้ผู้ใดหนึ่ง

นอนใจเลย อย่าผิดคิดว่าวันหน้า หรือเดือนหน้า หรือปีหน้าจึงค่อยพด
กัณฑ์ เวลาไม่คอยใคร ควรจะเริ่มส่งสอนและพูดกรอกหัวใจเสียแต่เดี๋ยว
นี้ ถ้ารอไว้ให้ลูกหลานโตเสียก่อนจึงค่อยสอนค่อยพด ก็จะได้เวลา
เสียแล้ว

เดี๋ยบาทุกคน คนไทยทุกคน ต้องพยายามกระทำตนให้สมควร
เป็นพหุพณฺธุเดี๋ยบา เทือกเถาของเราได้ประพฤตินิยมมาอย่างไรว่า
ดีแล้ว เราทั้งหลายต้องพยายามประพฤติและนิยมตาม ท่านแต่ก่อน
ได้เป็น “เดี๋ยบา” มาแล้ว เราต้องเป็นไปตามท่าน ท่านส่งวงศ์กิด
(ซึ่งคนชั้นใหม่มักมาไขเรียกกันไปตามศัพท์อังกฤษว่า “ออนเนอร์”)
ยิ่งกว่าดินและพืชดั่งปวง แต่ศักดิ์นัยยอมสละได้เพื่อแสวงความรูช
จะเป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง เดียรูแล้วกิดท่านว่าให้ถือความดีให้
มั่นไว้ ส่วนความดีด้นนั้นท่านว่าต้องรักษาไว้แมด้วยชีวิต ควรเราทั้ง
หลายจะจำได้ใจไว้เป็นคติครองจิตรทุกเมื่อไป และเพื่อจะช่วยความ
จำให้แม่นขึ้น จงหมั่นท่องโคลงในโลกนิคิบทนไว้ คือ

๑ เดียด้นส่งวงศ์กิดไว้

เดียศักดิ์ประดังก

เดียรูเร้งดาร์ง

เดียสัจยอย่าเดียด

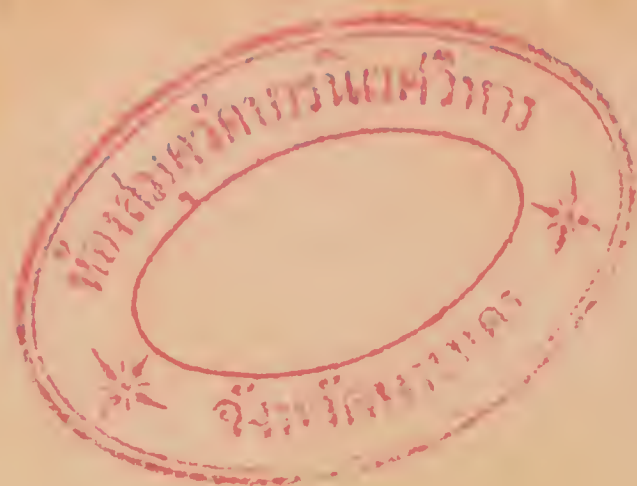
วงษ์หงษ์

ดั่งรู

ความดีด้น ไว้นา

ชพมวยมรณา ฯ

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์
กรุงเทพบรรณาการ
สี่กั๊กพระยาศรี พระนคร
ขุนากัทธรรักษ์ ผู้พิมพ์โฆษณา พ.ศ. ๒๔๘๓